

Els punts irrenunciables

NÚRIA BOSCH / Catedràtica d'hisenda pública de la UB

AVUI, 10 de juliol del 2009

Després d'una cursa plena d'obstacles, l'acord per a un nou finançament autonòmic està arribant a la meta. Si bé l'Estat dissenya un sistema de finançament perquè sigui aplicat a totes les comunitats autònomes de règim comú, des d'una òptica catalana el sistema ha de respondre en els seus punts bàsics al que estableix l'Estatut i ha de corregir les deficiències de l'actual. Quins són els punts que s'haurien d'exigir al nou finançament per assolir aquest objectiu?

En primer lloc, l'Estat hauria d'incrementar substancialment els recursos globals que posa en mans de les comunitats, és a dir, hauria d'incrementar la grandària del pastís a repartir. Des de l'acord del 2001, les despeses en mans autonòmiques han crescut més que les de l'Estat. Les despeses autonòmiques en educació, sanitat, serveis socials, etcètera tenen una dinàmica de creixement molt alta, agreujada per l'impacte de la immigració. Contràriament, el comportament dels ingressos, en l'etapa que hem viscut fins a la crisi actual, ha anat en sentit invers. Han crescut més els estatals que els autonòmics. Per tant, és necessari compensar aquesta tendència amb una aportació inicial de l'Estat que hauria de superar els 9.000 milions d'euros, última xifra que s'ha fet pública.

En segon lloc, el nou finançament ha de portar un increment de la responsabilitat fiscal autonòmica. Els nous percentatges de participació en el rendiment dels grans impostos estatals que estableix l'Estatut, i

que el govern central sembla que ja ha assumit, farà que els ingressos de la Generalitat provinguin fonamentalment dels impostos que paguen els ciutadans de Catalunya. També s'ha d'incrementar la capacitat de la Generalitat per decidir sobre elements d'aquests impostos, com la base imposable, el tipus impositiu o les deduccions. Per últim, la responsabilitat fiscal s'ha d'acabar de concretar en la participació directa de la Generalitat en la gestió d'aquests impostos, amb la creació del consorci tributari establert en l'Estatut, per bé que aquest avenç en l'administració tributària no ha de coincidir en el temps amb l'acord per al nou finançament.

En tercer lloc, el nou finançament ha de fer efectiu el criteri de solidaritat establert en l'Estatut, que ha de permetre que la Generalitat disposi d'uns ingressos per càpita per sobre de la mitjana del conjunt de comunitats de règim comú. Actualment, la contribució en impostos que fan els catalans a la Generalitat se situa un 21% per sobre la mitjana, però el govern no pot disposar de tots aquests recursos, sinó que una vegada feta la contribució a la solidaritat es queda uns ingressos un 6% per sota la mitjana. Si s'aplica el criteri estatutari de solidaritat, una part dels impostos que paguen els catalans per sobre la mitjana revertirà en més recursos per a la Generalitat, i l'altra part es destinarà a la solidaritat amb la resta de comunitats.

I en quart lloc, el nou sistema de finançament ha de ser estable en el temps, però ha de tenir clàusules de revisió periòdiques que evitin el que passa ara: que el sistema encara es basa en la població del 1999, malgrat l'augment que hi ha hagut des d'aleshores. Les variables bàsiques s'haurien d'actualitzar anualment, i les estructurals quinquennalment.

Finalment, com que el nou sistema suposa un canvi substancial respecte a la situació actual, per fer-lo viable políticament és aconsellable aplicar-lo gradualment. De fet l'Estatut ja preveu fer-ho, i també la creació d'algun fons per garantir que cap comunitat hi perdi amb el canvi i que totes hi tinguin alguna millora.